

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 11 mars 2009
Utskriftsvänlig pdf-fil

Den 27 februari överlämnade regeringen propositionen *Statens stöd till idrotten* (2008/09:126), till riksdagen. Propositionen bygger på, och följer i allt väsentligt, enmansutredaren **Tomas Petersons** idrottsstödsutredning som presenterats i **en tidigare uppdatering**. Det handlar i huvudsak om kontinuitet när det gäller den statliga idrottspolitiken, med några viktiga tillägg: ett tydligare barnrättsperspektiv, en uttalad satsning på Sveriges internationella konkurrenskraft inom elitidrotten, noggrann uppföljning av det offentligas stöd – som därtill fortsättningsvis inte ska utgå från Svenska Spel utan som statsanslag. Den här typen av politisk styrning av idrotten ingår i det vidare begreppet *sports development*, som inbegriper politik, processer och praktik i syfte att utveckla idrotten så att den utvecklar dess utövare. Passande nog har en ny bok i ämnet, en antologi sammanställd av Kevin Hylton och Peter Bramham, fått titeln *Sports Development: Policy, Process and Practice* (Routledge). Paul Sjöblom, som själv bedrivit forskning i området, har läst Hyltons och Bramhams bok med stort intresse och entusiasm, om än inte reservationslöst, och hans kunniga recension pekar på både de starka och de svaga sidorna – där de förstnämnda dock kraftigt överväger. Men vem, avslutar vår recensent, ska ta initiativet till en motsvarande antologi på svensk botten?

Brittisk idrottsutveckling diskuteras i läsvärd bok

Paul Sjöblom
Nobelmuseet

Kevin Hylton & Peter Bramham (red)
Sports Development: Policy, Process and Practice (Second Edition)
264 sidor, hft.
Abingdon, Oxon: Routledge 2008
ISBN 978-0-415-42183-6

I *Sports Development* belyses och problematiseras moderna trender inom brittisk idrott med syftet att diskutera de stora utmaningar idrotten idag står inför. I mina ögon uppnår man detta mål. Flertalet av de elva bidragen/kapitlen är stimulerande läsning. De är fokuserade och lätta att tillgodogöra sig, då texterna är välskrivna och föredömligt pedagogiskt upplagda med tydliga teoretiska utgångspunkter och många exemplifierande fall. En annan styrka med boken är dess sammanhållande historiska angreppssätt: Redaktörernas målsättning är att visa på utveckling över tid – hur samtida policies, processer och praktiker har påverkats både av traditioner och av rådande samhällskontexter. Denna strävan genomsyrar många bidrag, vilket ger nödvändiga bakgrundsbeskrivningar till de skilda ämnena och skapar en klar och tydlig linje i boken.

I introduktionskapitlet definierar Peter Bramham och Kevin Hylton termen *sports development*: ”Sports

development is more accurately a term used to describe policies, processes and practises that form an integral feature of work involved in providing sporting opportunities and positive sporting experiences.” Författarna diskuterar termens komplexitet och konstaterar, att tolkningsföreträden under lång tid har styrt resursfördelningen inom brittisk idrott. En modell som bygger på ett antagande om en hierarkisk utvecklingskedja: deltagande ? prestation ? excellens har länge dominerat, vilket har fått betydande konsekvenser för olika idrottsintressenter och för de principer som styrt formeringen av den reella idrottspolitiken lokalt, regionalt och centralt.

Kapitel två (“Sports policy”) inleder Peter Bramham med att beskriva policyprocessens olika steg i det politiska beslutsfattandet. Idén är att skapa en verktygslåda med vilken han sedan kan analysera och förklara den idrottspolitiska utvecklingen i Storbritannien. Han går igenom de traditionella politiska ideologier som utövat inflytande och genomför därefter en detaljerad historisk genomlysning av brittisk idrottspolitik. En av hans centrala slutsatser är att framväxten av idrottspolitiska beslut har skett via till synes systematiska sammanställningar och neutrala överväganden, och därmed vunnit legitimitet såsom varande rationella processer. Men vid närmare studier visar det sig, att det istället oftare har handlat om irrationella beslut mer eller mindre styrda av kortsiktiga ekonomiska överväganden och framdrivna av mäktiga särintressen och/eller publika debatter. Den demokratiska processen har åsidosatts.

I kapitel tre (“Developing sports practice”) fortsätter David Jackson den historiska genomgången av idrottspolitiken, men med fokus på lokalplanet och på de senaste två decenniernas inriktning mot målstyrning: ökad organisatorisk effektivitet, medborgarservice och framtagande av resultat- och kvalitetsindikatorer. Enligt Jackson är möjligheten att nå framgång för såväl toppidrotten, som kan skänka nationen glädje och identitet, som den lokala breddidrotten, som används som ett socialt instrument för att nå förbättrad folkhälsa, ökad integrering mellan samhällsgrupper, ökad sysselsättning, brottsreducering etcetera, helt beroende av hur väl de framväxande partnerskapen inom och mellan offentlig, kommersiell och ideell sektor fungerar. Idag finns inte längre någon stark stat som ensam kan producera brittiska internationella idrottsframgångar och en ‘idrott åt alla’. Det kan bara ske genom förtroendefulla samarbeten, menar Jackson.

En sociologisk analys av ‘idrott åt alla’-konceptet genomförs i kapitel fyra (“Developing ‘sports for all’”). Konceptet har formellt varit styrande i de flesta idrottspolitiska instanser allt sedan 1960-talet, men i realiteten, menar Kevin Hylton och Mick Totten, har det fungerat mer som politisk retorik än ideal. Författarna lyfter fram en rad undersökningar som identifierar deltagandetrender över tid, och de konstaterar att det fortfarande är lång väg att vandra innan någon reell jämlikhet råder. Mest intressant blir det när de bakomliggande orsakerna diskuteras; då Hylton och Totten ger förslag på konkreta åtgärder för att komma åt problemen.

Tillsammans med Mick Totten fortsätter Kevin Hylton jämlikhetsdiskussionen i kapitel fem (“Community sports development”). Nu tar man ansats i begreppet ‘lokal utveckling’, med vilket avses [?] “building active and sustainable communities based on social justice and mutual respect. It is about changing power structures to remove the barriers that prevent people from participating in the issues that affect their lives.” Totten och Hylton funderar kring frågan om den idrottsliga resursfördelningen i lokalsamhället huvudsakligen utgår och har utgått ifrån förmåga eller behov. Exempel ges på olika idrottsliga behov och hur de har mätts (eller inte har mätts) samt hur de skulle kunna mätas. Författarna diskuterar vidare hur den idrottsliga utvecklingen förhåller sig till deltagande och deltagande, i sin tur, till kommunal utveckling.

I kapitel sex (“Partnerships in sport”) tas partnerskapstråden upp på nytt, av Stephen Robson. Han diskuterar förtjänstfullt förutsättningar och hinder med utgångspunkt i ett antal lokala fall. Skolidrotten står i centrum i kapitel sju (“Physical education and school sport”). Anne Flintoff förklarar dess utveckling utifrån en modell med skolidrotten i skärningspunkten mellan de sektoriella intressena: utbildning, elitidrott, breddidrott och hälsa. I kapitel åtta (“Sport and health”) är vi tillbaka i partnerskapsproblematiken. Stephen Robson, nu tillsammans med Jim McKenna, beskriver bland annat förhållandet mellan idrotts och hälsomyndigheter och funderar kring vad olika typer av samarbeten lyckats åstadkomma och inte åstadkomma.

I kapitel nio (“Resources for developing sport”) står resursbegreppet återigen i fokus. David Jackson och Peter Bramham hävdar att ökat idrottsligt deltagande, såväl i ett kommersiellt som i ett politiskt och ett ideellt perspektiv, alltid handlar om goda incitament: “The wider focus of encouraging more people into sport is in another sense much broader than Sport for All. Effort is to be targeted at increasing volunteering and spectating as well as participation”. För att locka mer nödvändiga resurser till idrotten måste politiker gå hand i hand med näringslivsfolk och föreningsföreträdare i sin strävan att skapa incitament för alla potentiella intressenter: deltagare, ideella ledare, publik och finansörer. Det är dock något som är lättare sagt än gjort, konstaterar författarna, och lyfter fram flera belysande exempel som varit lyckade och mindre lyckade – i olika bemärkelser.

I kapitel tio (“Sports development and sports coaching”) är det tränarrollen som belyses. “Does the social agenda of much of grass-roots sports development require a particular form of coaching? Is sports development adequately served by the ‘quality’ of coaching generally provided?” Det frågar sig John Lyle, och menar att så inte är fallet. Därtill menar han att idrottsledarnas betydelse, i bred bemärkelse, allt för ofta underskattas i analyser av idrottens

utveckling.

Avslutande kapitel elva ("Researching and evaluating sports development") är ett snabbpaket i konsten att forska kring och utvärdera idrottsutveckling. Enligt Jonathan Long finns det nämligen många självutnämnda och inte sällan ideologistyrda experter som högljutt tycker till om de faktorer som de menar påverkar idrottens utveckling i olika riktning. Ofta har de viktiga egna erfarenheter från idrottsfältet och goda intentioner, men däremot saknar de systematik i sina analyser och har sällan genomfört några egna studier. Därmed inte sagt att man måste gå forskarutbildning för att få behörighet att delta och uttala sig. Tvärtom vore det önskvärt, menar Long, att fler praktiker tillgodogör sig åtminstone de nödvändigaste redskapen, och hjälper till att samla in och analysera de data som krävs för att vi mer i detalj ska kunna uttala oss om och generalisera kring idrottens utveckling och dess framtida utmaningar. Den forskning som finns att tillgå idag är långt ifrån heltäckande. Att de som forskat sedan också tolkar sina resultat och gör sin röst hörd skiljer inte 'fältare' från 'akademiker'. Alla har rätt att argumentera för sin sak så länge teserna drivs utifrån välgrundade uppfattningar, som går att kritisera.

Som framgått tycker jag denna bok är klart läsvärd. Greppet med att låta nio specialister, varav flera med praktisk idrottserfarenhet inom myndigheter och föreningar, belysa olika trender i modern brittisk idrott utifrån ett historisk kritiskt perspektiv och med utgångspunkt i 'idrott åt alla'-begreppet, är bra. Tänk om vi i Sverige kunde få ihop en lika stor samling experter från olika discipliner och med olika ämnesingångar för att skriva en nulägesbeskrivning, en forskningssyntes, över svensk idrotts utveckling och framtidsutsikter?

Det finns emellertid också en del svagheter i *Sports Development*. Jag vill mena att bokens form på en och samma gång både är en styrka och en svaghet. Anslaget är brett, vilket det naturligtvis måste vara med ett syntetiserande anspråk att beskriva idrottens utveckling. Samtidigt ter sig en läsning av de cirka 260 sidorna i följd något förvirrande. Det är lätt att förlora överblick och läsfokus i alla detaljer och upprepningar. Detaljproblematiken beror till stor del, tror jag, på kapitlens inbördes ordning. Den kunde ha undvikits om de kapitel som berörde samma ämne, till exempel idrottspolitik, partnerskap och praktisk idrottsutövning, hade placerats efter varandra. Då hade läsaren getts möjlighet att följa skeendena bättre. Upprepningarna, såväl i faktaåtergivning som i tankebanor och poängering, beror sannolikt på att kapitelförfattarna, som alla är kollegor vid Leeds Metropolitan University, har diskuterat dessa frågor otaliga gånger i seminarier och lunchrum; att de tillhör samma skolbildning, samma idé- och värdegrundsparadigm. Detta borde ha diskuterats mer av redaktörerna redan i inledningskapitlet. En mer omfattande korrekturläsning och en effektivare 'kill your darlings'-tillämpning hade också varit bra. Men, som sagt, helhetsintrycket av boken är ändå gott, och det som sägs viktigt också för oss i Norden.

Den brittiska idrottsmodellen är naturligtvis speciell med sitt ministerstyre, sin långtgående myndighetsutövning med centrala strategi- och styrningsdokument och övergripande standards, och sina många centrala och regionala idrottsorganisationer och partnerskap på olika nivåer. Men jag tror ändå att vi har mycket att lära av jämförelser med Storbritannien. Det finns stora likheter mellan oss avseende kulturell bakgrund och aktuella trender och utvecklingstendenser, inte minst när det gäller det lokala beslutsfattandet och föreningslivet på gräsrotsnivå. Genomgående teman i *Sports Development* är bristen på relevant och täckande idrottsforskning, rättvis fördelning av de statliga lotteripengarna (National Lottery funds), fungerande kvantitets- och kvalitetsindikatorer för att mäta deltagande och icke-deltagande samt gedigna tjänstemannautredningar inför genomförande av politiska beslut. Det är teman som också tas upp till diskussion i den senaste svenska statliga idrottsutredningen – och i den kritik som drabbat den.

© Paul Sjöblom 2009.

Köp boken från Bokus.se

Kjøp boken fra Capris.no

Køb bogen fra eLounge.dk

Buy this book from Amazon.co.uk

Buy this book from Amazon.com